

दीर्घायु जुडमा

- भिक्षु अश्वघोष

दीर्घायु जुइमा

चन्दा दाता
श्री पुष्परत्न
श्रीमती अमोघलक्ष्मी तुलाधर
भोताहिति

Dhamma.Digital

भिक्षु अश्वघोष

प्रकाशक :

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति विहार

श्रीघ, नघ टोल

फोन. नं २-२०४६६

प्रथम संस्करण : १२००

बुद्ध सम्बत् : २५३६

नेपाल सम्बत् : १११२

ईस्वी सम्बत् : १९९२

बिक्रम सम्बत् : २०४९

Dhamma.Digital

मुद्रक:-

नेपाल प्रेस

शुक्रपथ, काठमाडौं ।

फोन: २२ १० ३२

धर्मदान

दिवंगत जुयादीपि यःषित्तिपिगु गुण लुमंका
धर्मया सफू छापे याना इना बीगु तः धंगु श्राद्ध व
धर्म दान धयागु न्यना तयार्थे मदेधुंकुपि बुद्धिरत्न,
ज्ञानशोभा, लानिमाया, गुणरत्न, लक्ष्मि शोभा, पुण-
रत्न, पुण्यलक्ष्मी, दान वीर, पुण्यशोभा पिनि पुण्य
स्मृतिस्स थुगु धर्मया सफू छापे याना इना बियागु पुण्य
दिवंगत जुइ धुंकूपि सकसितं निर्वाण लाभार्थं हेतु
जुइमा धका कामना याना थुगु सफू धर्मदान यावा
चबनापि

पुष्परत्न, अमोघलक्ष्मि तुलाधर,
भोटाहिति

प्रकाशकीय

थुगु सफू धर्मकीर्ति विहार पाखें छापे जूगु
१५० गु प्रकाशनया रूपे पाठक पिनि न्होने तय फुगुलि
लयता प्वंका चवना । थुगु सफू छापे याय्त मागु
चन्दा तया धर्मदान याना दोषि पुष्परत्न अमोघलक्ष्मी
तुलाधर भोताहिति प्पिन्त दीर्घायुया नापं निरोगी
जुइमा धयागु कामना याना ।

सफू चवया प्रेसया ज्या नं याना बिज्याह्वा
पूज्य अश्वघोष भन्तेयात नं सहश्र धन्यवाद दु ।

Dhamma.Digital धम्मवति -

अध्यक्ष - धर्मकीर्ति अध्ययन गोष्ठी
धर्मकीर्ति विहार,

२५३६ दै स्वांया पुन्ही

थःगुखँ.

श्रीमती भमोघलक्ष्मी तुलाधर शायी सफू छगू
छापे याय्गु इच्छा प्वंका दिल। गज्योगु सफू माःगु थें
धका न्यना बले गृहस्थो च्वना च्वंपिन्त ज्याय् खेलेदुगु,
ज्ञां दैगु न्ह्यागुसां ज्यू ।

मुक्कं न्हूगु कथं सफू च्वय्त फुशंत मदु । प्यंगू
न्यागू विषयया बारे जक न्हूगु कथं च्वयागु
दु । “जनप्रिय जुइगु गुण” ‘सुख वृद्धि जुइगु
प्यताखँ’ ‘मिथ्यादृष्टि व विवेक बुद्धि’ ‘बुद्धया शिक्षाय्
आत्मालोचना धंगु लेखया रूपे “भित्तुना,” यलया
“स्वांयापुन्ही” व “नेपाल” धंगु पत्रिकाय् पिहां बय्
धुंकुगु खः । मेगु जक न्हूगु कथं च्वयागु खः । पुलांगु
सां ज्याय् खेले दुगु व ज्ञानवर्धक शिक्षा थें च्वना थुकी
दुध्याका बिया । ज्याय्खेले दुगु खँ खः मख् सफूब्वनी-
पिसं निर्णय याय्गु खँ खः । सफू च्वंमेसिनं विज्ञापन-
या रूपे जक धाय्गु खँ जुल ।

थुगु सफू छापे याय्त श्रद्धां चन्दा बिया दीपि
भाजु पुष्प रत्न व मय्जु भमोघलक्ष्मी तुलाधर भोता-
ह्विति पिन्त भापालं धन्यवाद दु । नेपाल प्रेस नं
धन्यवादया पात्र जू ।

२५३६ स्वांया पुन्ही

भिक्षु अश्वघोष, संघाराम

विषय-सूचि

विषय	पृष्ठ
१. श्रद्धा	१
२. जनप्रिय जुहत्त माःगु गुण	८
३. सुख बृद्धि जुह्गु प्यता खं	१५
४. उन्नतिया लंपु	२१
५. दान	३०
६. मिथ्यादृष्टि व विवेक बुद्धि	३४
७. सुचिलोहा राक्षस व बुद्धया खंल्ला बल्ला	४१
८. दीर्घायु जुहमा	४४

Dhamma.Digital

श्रद्धा

बुद्ध धर्मकथं श्रद्धा धैरु न्ह्याह्वासिके नं मदय्क मगागु गुण धमं जुया च्वन । धार्मिक क्षेत्रे नं सामाजिक क्षेत्रे नं श्रद्धा मन्त धाःसा ज्या बांलाइ मखु । मन चक्कना च्वनीगु स्वभाव यात हे श्रद्धा धाइ । मेकथं धाय माल धाःसा विश्वासयात नं श्रद्धा धाइ । थुगु श्रद्धा निगूभागे थलेफुः-

१) अशुद्ध श्रद्धा

२) शुद्ध श्रद्धा

व्यावहारिक जीवने छ्यवा, लुं-वह व छेँ मदय्क मगागु धन सम्पत्ति थेन्तु उकिया मूदेगु अले तदुपयोग याय्सेगु मदय्क मगागु आयं धन मध्ये न्ह्यापांगु धन “श्रद्धाधन” खः । पुलांगु संस्कार व विश्वासयात हीका, बदले याना यंके मफुगुलिं श्रद्धा नं देखावटी पिनें क्यनेया लागी थें हे जक जुया वया च्वंगुलिं, भ्वासिपह खने दयावोगुलिं बुद्ध धमं नं बुलुसे च्वना वंच्वन ।

बुद्धधमंया मूलगु लेंपु मध्ये शील, समाधि व

(२)

प्रज्ञा मध्ये सकसितं मदय्क मगागु प्रज्ञा खः । तर-
कारी चिर्थे खः । तर प्रज्ञादय्का च्वनेगु भःपुगु खं
मखु । न्ह्याबले होश तथा सतर्क जुया चाय्का च्वने
फुसा जक प्रज्ञा दया वै । प्रज्ञा व बुद्धि मदे बले श्रद्धा
अशुद्ध जुइ । उकि ज्या वै मखु । अले भक्ति मार्गे
लाः वनी । प्रज्ञा मगागु श्रद्धां याना ज्ञानमार्गं नं अन्ध
विश्वासया लंपुइ लाः वं । उकि प्रज्ञा व विवेकबुद्धि
मदुगु धर्म अन्धभक्ति, अन्धविश्वास अन्धश्रद्धायात
अशुद्धगु श्रद्धा घाइ । थुजोगु श्रद्धां मनू ज्ञान मार्गं ज्ञान
तापाना च्वनी । ज्ञान प्राप्तयाय्गु पाखे ध्यान वनी
मखु बरू चमत्कार, अलौकिक शक्ति व वरदान काय्गु
पाखे व्वांय वनी । उदाहरणया लागी वक्कलि भिक्षु-
या घटना न्ह्यथनेगु बांलाइ ताया ।

वक्कलि धैह्य गौतम बुद्धया रूप बांलागु खना
मोहित जूह्य छह्य भाजु खः । गौतम बुद्धया खाः
जक स्वया च्वने दुसा जीवन मुक्त जुइ धंगु वयागु
विश्वास व श्रद्धा खः । व भिक्षु जुवन । सुथं निसें
बहनि तर्क वसपोल तथागतया न्ह्योने च्वना खाजक
स्वया च्वनीगु जुल । चरित्र शुद्धयाय्गु, पहचह
बांलाका यंकेगु पाखे भ्या जतिचा हे ध्यान मतः, मन
मवं । मेपिन्त पंगलःथें जुयाच्वन ।

(३)

छन्ह गौतम बुद्धं वयात धया विज्यात - ए
मूर्खंहा वक्कलि ! छं जिगु ख्वाजक छु स्वया च्वनागु ?
छंगु ह्य व जिगु ह्य छु पाः ? छंके दुने नं ला-हि-क्वे-
खि-चवं जाइ च्वंगु दु, जिके नं अथे हे खः । ज्ञानगुण
जक पाःगु दु । ज्ञान काय्गु, प्रज्ञा व विवेक बुद्धि
दय्केगु पाखे मन मछोसे, चित्त शुद्धगु याय्गु, धर्म
थुइकेगु पाखे वास्तामतसे थन छुयाना च्वनागु ? धर्म-
यात खं सा न्ह्यावले बुद्धयात खंगु जुइ । यो धम्मं
पस्सति सो मं पस्सति अर्थात् सुनां धर्मयात खनी वं
जित (बुद्धयात) खंगु जुइ । मूर्खं थन न्ह्योने च्वने
मते, दनाहूँ ।

भगवान बुद्धयागु थुलि खं न्यना प्रज्ञा मदुगु
श्रद्धादुहा व वक्कलि भिक्षुया नुगले स्यात् । वं मती
तल-जि ला बुद्धया बांलागु ख्वाः जक स्वया च्वनेगु
इच्छां भिक्षु जुयाह्य खः, वसपोल बुद्धं हे न्ह्योने च्वने
मते दनाहूँ धार्सेलि सिना हे वनेगु धका गःकिया
आत्माहत्या याय्गु कुतः यात ।

व मूर्खंहा वक्कलि खं थुइका मकाल धका
थुइका करुणा चित्तं भगवान् बुद्ध वयाथाय्वना
धयाविज्यात - छं छक बांलाक विचाःया - छन्त जि

(४)

बयेया भ्वानागु मखु, छन्त भिकेया लागी हे धयागु
खः । छंमु श्रद्धा शुद्ध मजू ।

बकलि भिक्षुं महसूसयात-धात्थे नं वस-
पोलया उवाजक स्वया भक्तियानां छु फाइदा, जि ला
बन्धभक्तिमार्गे जक लात, ज्ञान मार्गे मलात । भग-
वान् बुद्धया धात्थे जित मयोगु जूसा वसपोल जिथाय्
बिज्याइ हे मखु । करूणा तथा जिथाय् बिज्याना बोध
याः बिज्यात । जि मूर्खं झन्नलि का गःकिया सिना
अगति लाःवनेत्यंगु । अबलेनिसें व ज्ञानमार्गे वनाः
थःत थःह्यं ह्यसीका चित्त शुद्धयाना जीवन मुक्त
जुयेगु मती तथा थःगु मने च्वंगु ल्केश रूपी खिति यच्चु-
केगु कुतः यात । मभिगु खँ मने वलकि चाय्का भिगु
खँ लुमंकेगु बानियात । थुकथं प्रज्ञा चक्षु दय्का ज्ञान
मार्गे लाना जीवन मुक्त जुल ।

मेगु नं छगू बुलुगु श्रद्धाया घटना न्ह्यथने ।
सिद्धार्थ कुमार नकतिनि जक बुद्धगयाय् बोधिज्ञान
लाना बुद्ध जुया बिज्यागु ई जुया च्वन । अन निह्या
व्यापारी तपस्सु व भल्लुक धैपि दाजु किजा
वोगु जुया च्वन । इमिसं न्यन बुद्ध जन्म जुल । बुद्ध
जन्मजुल धागु न्यने सात हे इमिके साप श्रद्धा दना-
वल । बुद्धया दर्शन याय्दुसा अहो भाग्य समझे जुया

(५)

मात्तुमाला बुद्धगयाया वंगलसिमाक्वे वन । वन्दना
याना न्यन-छत्पोल बुद्ध खःलाथें ?

वस्पोलया लिसःखः- जि बोधिज्ञान लानाकया,
उकिं जित्त बुद्धधाइगु खः, थुगु खं न्यना हानं छक पञ्चाङ्ग
दण्डवत याना वन्दना यासे ह्लाः विन्तियाना धाल-
जिपिं बेपार याःवयापिं, छत्चोलया दर्शनं याय् खंगु
अहो भाग्य खः । आः जिपिं लिहां वने, जिमित न्ह्यागु
सां छगू छपिंगु चिं बिया बिज्याहुं, छपिं लुमंका पूजा
याना च्वने धका प्रार्थना यात ।

इमिगु खं न्यना भगवान् बुद्धया मने छत्थु इवास्स-
मिक दित्त । बुद्धजुल धका श्रद्धा धाःसा प्वंकल, पूजायाना
च्वनेत चिं नं फोन । छु ज्ञान लाना कयागुखः । व ज्ञान
जिमित नं कना बिज्याहुं धका मधाः । मनूतेत ज्ञान
मागु मखु भक्तिभाव जक मापिं धका बुद्धया मने
भतिचा निराश थें जुल । अज्योपिं मनूतेत थपाय्
सकं दुःखसिया लानागु ज्ञान कना थुइका काइगु खःला
थें ! तपस्सु भल्लुकपिनिगु श्रद्धायात शुद्धगु श्रद्धा धका
घाय्मिंछि । छाय् धाःसा इमिगु श्रद्धाय् प्रज्ञा मदुगु चिं
खने दु । इमिसं बुद्धया ज्ञान यात सिकं अपो व्यक्ति-
त्वया चिं यात महत्त्व बिल । प्रज्ञा मदुगु श्रद्धां अन्ध-
भक्ति पाखे यंका बी अथे हे श्रद्धा मदुगु प्रज्ञां स्वार्थी

(६)

व कतिलापाकः जुइ । करपिन्त लध्याय्गु व क्वस्थ-
लेगु जक स्वइ श्रद्धामदुगु प्रज्ञां । तर्कं त्याकेगु स्वइ ।

धार्मिक व सामाजिक क्षेत्रे श्रद्धाया उलिहे
महत्त्व दु । सारा मनूतय्के श्रद्धा दु धंगु खःसा न्ह्यागुं
ज्यायायबले मनं निसें खना ज्या याइ, मखुसा करं
बरं जक ज्यायाइ । प्रज्ञादुगु श्रद्धां मनूयाके दुगु अहं
भावयात पाः (कम) याना बी । थुकिं श्वासि पह व
देखावटी पह क्यनेगु पाखे लगे जुइ मखु ।

यःमां बौ व शिक्षा दिक्षा कोपिं गुरुपिनि प्रति
श्रद्धा भक्ति माः । कृतज्ञ जुइगु धंगु भिगु लक्षण खः
द्वंगु मखु तर प्रज्ञा व विवेक बुद्धि अति आवश्यक जू ।
प्रज्ञा मदुगु श्रद्धां गुरु भक्ति याःगुलि अंगुलिमालं
अहिंसक ज्यानमारा जुल । प्रज्ञा मदुगु श्रद्धां याना
थौं बुद्ध धर्म नं फयासुया बनाच्चन ।

माः पालि साहित्य कथं नं श्रद्धावान स्वंत
घाइ थुखे छक नं चर्चा याय्नु, सीकेनु । श्रद्धावानह्य
धका ह्यसीकेगु लक्षण या बारे बुद्धं धंविज्यागु खँ
पालिभाषाया सफुती दुगु थथे खः—

दस्सनकामो सीलवतं, सद्धम्मंसोतु मिच्छति ।
विनेय्य मच्छेर मलं सवे सद्धोति वुच्चति ॥
अर्याति — शीलवानपिं दर्शनवाय्गु इच्छा दुहा,

(७)

धर्मश्रवण (बाखँन्यनेगु) इच्छा दुह्म, नुगस्याः पद्द-
मदुह्मे सित श्रद्धावान् घाइ । थुपि स्वता लक्षण झीके
दु मदु छक विचाः याय् बहजू । दुसा ज्ञन अपो दय्का
यँके माल । मदुसा दय्केगु कुतः याय्माल । अले
झीपि नं धात्थे श्रद्धावान्पि जुइ नापं धात्थे धनीपि
जुइ फँ । श्रद्धा दत धाय्बं दुगु ध्यवा खःथाय् व
भिथाय् छयले फँ । संसारे लुं, वह, हिरा, मोति
आदि भोग सम्पत्ति भोगयाय् दे थें श्रद्धा धनं नं
लौकिक व लोकोत्तर सुख भोगयाय् दे ।

Dhamma.Digital

जनप्रिय जुइत मागु गुण

जनप्रिय शब्द साप हे यइपुसे व न्ह्याइपुसे च्चं । जनप्रिय जुइमयोपि मनूत माले थाकुइ थें च्चं । मेपिसं येका च्चनेगु सकस्यां यइ । जनप्रिय जुइत छु छु गुणत माः, छु शिक्षा माः धका सीकेगु व सय्केगु कुतः यानाच्च्वंपि मनूत नं ह्यो हे जक गुइ । गौतम बुद्धं नं धंविज्यागु दु - सकस्यां येकाच्च्वंपि व निन्दा प्रशंसां बचे जुया च्चंपि मनूत दुलंभ, उकि बुद्धया योगु शब्द व खं खः बहुजन हित व बहुजन सुख । अप्पोस्यां येका च्चनेगुयात जनप्रिय जुइगु धाइ ।

माः जनप्रिय जुइगु गुण छु खः धंगु छक्-सीकेनु । गौतम बुद्धं जनप्रिय जुइगु सुयां इच्छा दुसा इमिगु लागी न्याता खं मदय्क मगाः धका धया विज्यागु दु-

- १) ध्यबा २) व्यक्तित्व ३) विद्वत्ता ४) परिवार
- ५) सहनशीलता ।

ध्यबा- ध्व फुकसितं मदय्क मगाय् धुं कल ।
ध्यबा द जक दयां मगाः बांलाक छ्चले मसल धाय् वं

(६)

मनूया चरित्र हे भ्रष्ट व नष्ट जुइ यो । ध्यबाया
लागो परिश्रम याय्माः । इमान्दारी व विश्वास पात्र
जुया ज्या याय्माःगु जक मखु आमदानी स्वया खर्चं
नं याय् सय्के माः । खर्चं मयासे ध्यबा मुंकेगु जक
बानि नं मज्यू । थ्व गौतम बुद्धया अर्थ नीतिया धापू
खः । थों कन्हे ध्यबा मदुहा मनू जनप्रिय जुइ अःपु
मजू । तर ध्यबाय् की जुया च्वनेगु यात बुद्धं प्रशंसा
याना विमज्याः ।

व्यक्तित्व- मनूया प्रतिभाया लक्षण त ता
मछि दु । थुगुबारे बुद्धया धापू कथं खा बांलाइगु जक
मखु चरित्र नं बांलाय् माः । अथे धयागु पह चह
बांलाय् माः । कतिला पाकः जुइ मज्यू । हातु विचु
नुगः वचु जुइ मज्यू । मिलन सार जुइमाः अथे धयागु
चाकु क्यना भुजि लाय्गु पह मखु । खाः बांलाथें
चाला नं बांलाय् माः सुयातं पंगलः व विकः मजुइगु
हे व्यक्तिस्वया छगू लक्षण खः ।

बुद्ध धर्म कथं व्यक्तिस्व धाय्बले खा बां
मलाःसां ज्या बांलाय् माः । बर्माय् छहा मिजं नं
यापहिा मिसा व्याहा याना हल । व मिसा ब्वना भ्वे
वं थाय् पासा छहास्यां धाल हँ-देशे मेपि मिसा मदु
धका भज्याहा यापहिा व्याहा यानागु ला ?

व भाजुं लिसः बिल-छु खँल्लानागु पासा ?
 जि थ्व मिसा व्याहा यासें निसें छेयें लक्ष्मी द्यो दुर्हा
 वोगु थें जुल । जि मिसां फुक हे मनं खना ज्या याय्
 सः । छुं हे धाय्म्वा । बस्तु सामानत नं फुकं ठीक
 थासे तथा रक्षा याय् सः । ध्यवा नं अपो खर्च मयाः ।
 जिगु ज्याय् बच्छि गुहालि ब्यू । पाहुना वैबले नं गथे
 माल भथे याय् सः । चाला नं उत्तिकं बांला थें छक
 निक जित तुं क स्वया च्वनीगु नं सिक्क हे हिंसि दु ।
 उकिं खा बांलाह्य जक हाला च्वने मज्यू ।

विद्वत्ता- सःस्यूह्य जुइगु । बुद्धया विचाः
 कथं यक्व व्वना तःपिन्त जक विद्वान धाइगु मखु ।
 थाय स्वया ल्वेक पाय्छि जुइक ज्या याय् सइगु व खँ
 ल्लाय् फंगु भले माःयाय् कोमुलि जुइ सँगु नं खः ।
 भथे धंगु अवसरवादो जुइगु मखु । मनं खना हना
 बहना तथा ज्या याय् सँगु, विवेक बुद्धि दैगु । विवेक
 बुद्धि दुह्येस्यां करपिंगु दोष जक खंकी मखु, स्व
 मखु । कारणयात थुइकेगु कुत. याइ । थःगु गलित नं
 खंकी । आत्मालोचना नं याइ । गलित याःसां हानं
 हानं ज्या द्वंकी मखु । वं कर पिन्त स्यंकेगु चिन्तन
 याइ मखु । छकः गौतम बुद्धं धै विज्यागु दु-“मूखंह्य
 पासा सिकं विद्वान्ह्य शत्रु ज्यू ।” मूखंह्य मनू नं भि

याय् धका याःसां ज्या स्यंका बी, उपकार धात्तलें
अपकार जुइ । उपमा छगू ह्यथनेगु अपो खँ जुइ
मताया ।

बुद्धया पाले सिकमिया काय् व बी जंगलया
लिवकसं ज्या याना च्वंगु । अबुह्य तयानुया देना च्वं
बले तःधिकह्य पति कपाले जुना हित्वना च्वन ।
काय्हेस्यां खना मती तल - बरा जिमि अबुया
हित्वनीह्य, छन्त नं बाकि तैला धका पतियात बसिलां
पाला अबुया छयो बाकु थला ब्यू बले बृद्धं घैबिज्यागु
खँ खः - मूर्खह्य पासा मज्यू, विद्वानह्य शत्रु ज्यू ।
विद्वानह्ये स्यां थःत नं करपिन्त नं हानि जुइगु ज्या
उस्त याइ मखु । थःसांगु हे जूसां मेपिन्त बचे याय्गु
ज्या विद्वानह्येस्यां याइ । थ्व विद्वत्ताया लक्षण खः ।
थौं कन्हे थ्व लक्षण विद्वानपिके मात्तु माला स्वःसा
लुया वैला । सःस्यूथें करपिन्त च्यो याय्गु व शोषण
यात धाःसा बुद्ध धर्म कथं बयात विद्वान धाइ मखु ।

थन विद्वानह्य शत्रु ज्यू धाःगु खँ यात उदा-
हरण छगू गोरखापत्रे पिहां वोगु घटना न्ह्यथनेगु
पायछि जुइ ताया । बबना तःह्य मिसा छह्येस्यां छुं
कारणवश थःभात तोता मेह्य भात नाः वन भये
धयागु पेहनं वन । व मिसाया नां नानीमेया सिन्धुली

जिल्लाया कपिलाकोट गां याह्य जुया च्वन । बया
भातह्य ताले मलाह्य जुया त्वाले च्वंपिसं उजुर यात—
फलानाह्येस्यां थःकला यात मिया बिल । व मिजं
यात ज्वना नीदं (२० वर्ष) या जेल सजांय बिल ।

थ्व खँ न्यना रोटहटे पेहनं वंह्य नानीमैया मिसां
मती तल—जित व मिजंनं म्युगु मखु । थःयसें पेहनं
वनाह्य । मिजं यात तःद मछि जेले तया बिइन । वं
दुःख सी धका माया बना थः हे अदालते बना धाः
वन—जित मिजं नं मिया छोगु मखु थः हे पेहनं वनागु
खः । जिमि ह्लापा याह्य भात गोरख बहादुर यात
जेलं मुक्त जुइ पावे जुइमाः । वयागु छुं दोष मदु ।

बागमती विशेष अदालतं नानिमैयाया बिनित्त-
पत्र अनुसार गोरख बहादुर यात जेलं मुक्त याना
बिल ।

नानिमैया मय्जुं पहनं वने धुंका नं पुलांह्य
मिजं यात निर्दोष धका मधागुजुसा कला म्युह्य धका
२० दँ तक जेले च्वना दुःख भोग याय् मालीगु खः ।
विद्वानह्य शत्रु ज्यू धका बुद्धं धं बिज्यागु खँ ठीक जू
धका आः क्षीसं थुइका काय् फै थें च्वं ।

परिवार— थः थिति दंगु नं छगू जनप्रिय
जुइगु लक्षण खः । थः थिति सुं मदैबले समाजं हेला-

याका चवने मालीगु, असहाय जुइकाः, अनाथ जुइका
चवने मालीगु अवस्था दु । थः थितिपिं दैगु छगू तःधंगु
भरोसा खः । ध्यबा मदै बले दुपिं थः थितिपिं नं
तापाना वं ।

अनाथालये ब्वलंह्य मचा तःधिक जुल । थःगु
तुति चुइफत, ल्यायह्य जुल । तर वया सुंहे थःथिति
मदु । वया इच्छा खः थः परे जूह्य सुं छह्य ह्यसीके
दुसा ज्यू । वं थःत थःह्यं गन याह्य धका मस्यू । वया
थःत थःह्यं असहाय भापिया दुःख ताइचवन । थः
थितिपिं मन्त घाय् वं समाजं हेला याकाः चवनेमाः ।

सहनशीलता— सहयाना चवनेगु छगू न्ह्यागु ।
जीवने नं वासः थें ज्याय् खेले दुगु वस्तु खः, गुण धर्म
नं खः । नायो जुइपिन्त व धर्म च्वंपिन्त ज्ञान मदय्क
मगाःगु गुण खः । सहनशीलता मदुह्य मनू गनं नं
चवने फे मखु । अथे धका बल्लाह्येस्यां वःमलाःह्ये-
सित क्वत्यलीबले व अन्याय याइबले अले शोषणयाइ
बले नं सहयाना चवनेमाः धागु मखु । बुद्ध धर्म
अन्यायया विरुद्धे नं सहयाना चवनेमाः धका मधाः ।
सहयाय् माःगु गन ले ? छेयें दाजुकिजा, तता केहँ-
पिसं बोबी बले, कारणपाखे छकः नं बिचाः यानाः
सहयाय्गु, छक तिक नय् पित्याइ बले, गनं छक

निकः चिकुइ बले व ताःनोइबले सहयाय् फय्केगु
 आपालं उपकार जुइ । थये सहयाय् मफुपि जेसे व
 गामे च्वं वने माःसा थाकुइ । थःगु आर्थिक अवस्था
 न्ह्याय् मदैबले, बांलागु वसः पुनेगु व नय्गु मदैबले नं
 सहयाय् फय्केमाः । तर सिमाना नागेजुया मखु ।
 पाय्छि मात्राय् च्वना जक सह याय् फं ।

छगू सहनशीलताया ज्वलन्त उदाहरण बी ।
 भारतं सामान छोया महःबले व लँपुतिना ब्यू बले,
 चिकं चिनी व पेट्रोल आदि हाहाकार जुया च्वं बले
 नेपाली जनतां साप धैर्यतया सहयाना च्वन । नेपाली
 तय्गु सहनशीलता खना विदेशीत नापं अजू चाः ।

Dhamma.Digital

सुख वृद्धि जुइगु प्यता खँ

संसारे दुःखयोपि सुं दैमखु थें सुख मयोपि नं सुं दै मखु । तर सुखया लागी दुःखस्यूपि आपालं खने दु । बुद्धया शिक्षा कथं सुख सियेगु आशा मयासे दुःख मदय्केगु कुतः याय् माःगु खने दु । गौतम बुद्धं सुखया लक्षण तःता मछि कना बिज्यागु दु । यन सुख वृद्धि जुइगु प्यता खँ जक न्ह्यथने त्यना ।

- १) ज्या परे जुइबले ग्वहालि याइपि दैगु सुख,
- २) दुगुलि सन्तुष्ट जुया च्वने फेगु सुख,
- ३) याना तयागु पुण्य कर्म सीत्ये बले दैगु सुख,
- ४) फुक्क दुःखं तापाना च्वनेगु सुख ।

५) ग्वाहालियाइपि पासापि

झीके यक्क छयवा दुसां, झीपि न्ह्याक्व हे विद्वान जूसां झीत ग्वहालि बीपि पासापि मदय्कं मगाः । मेपिनिगु सहयोग मदय्कं छुं ज्या सफल जुइ मखु । उकि आपत बिपत परे जुइबले ग्वहालि बीपि पासापि दैगु सुख खः ।

बुद्धया घापू कथं—पासा धेह्य भिह्य जुइमाः ।
कल्याणमित्र धेह्यस्यां पासाया दुःख जुइबले उपकार

याइ । पासाया सुख दुख जुइबले थः भापिया विचाः
 याइ । पासायात उन्नतिया लंपु क्यनी । पासायात
 न्ह्याबले दया माया याइ । उकिं मभिपिं पासा नाले
 मज्यू । मूर्खंहा पासा सिकं विद्वानहा शत्रु ज्यू धका
 छक गौतम बुद्धं धैबिज्यागु दु । “माता मित्रं सकेघरे”
 अर्थात् थःगु छेयँ मां हे पासा खःसा “भरिया परमा
 सखा” मिजंया विश्वासहा पासा थः कला खः धंगु
 वसपोल बुद्धया धापू लुमंके बह जू ।

२) दुंगुलि सन्तुष्ट जुइगु

दुगुलि सन्तुष्ट जुइ फेगु छगू मेगु सुख खः ।
 थुगु पत्ति सुखमय जीवन हनेया लागी मदय्क मगागु
 सुख खः । गुलिसिनं धाइ दुगुलि सन्तुष्ट जुइगु खँ
 विकाशया निमित्त बाधा खः, मिले मजू । अथे धाइ-
 पिनिगु बुद्धि परिपक्व जू धाय् मछि । सर्वाङ्गीन
 जीवनया अनुभव मजूपिसं जक अथे धाइगु थें च्वं ।
 दुगुलि सन्तुष्ट जुइ फुसा अपोयाना आमदानि खचं
 मिले जुइ । मखुसा साहुक्यंका च्वने माली । न्ह्याबले
 दुःखी जुया च्वने माली । थुकिया मतलब थ्व मखु
 कि मदुपिनि दुगुलि न्ह्याबले सन्तुष्ट जुया च्वने माः
 धागु । कर्म हे मदु धका मेहनत हे मयासे ह्लाः
 पोचिना सुकं च्वं धागु मखु । बुद्धं ला मदुगु दय्केया

लागी याकुप्वालं चःति वय्क मेहनत व परिभ्रम
 याय्माः घै बिज्यागु दु । थःत माःगु छे दय्केगु व
 आधारभूत आवश्यकताया लागी उरसाह ला याय् हे
 माली । प्रयत्न हे मयाय्कं छुं वस्तु प्राप्त जुइ मखु ।
 दुगुलि सन्तुष्ट जुइफुसा सुखजुइ धैगु खं थुइका बीत
 छगू निगू उदाहरण थन न्ह्यब्वे ।

निदैं ति न्हापा दुरूइ अस्वास्थ्यकरगु त्वाकः
 ज्यात धाःगु खबरं दुरू बहिष्कार यात । कागति च्यां
 तरे जुल । अबले मनूतसें घयाच्चं दुरू माहेमाः घयागु
 मदु । दुगुलि सन्तुष्ट जुया च्वन, उकिं सुख हे जुल ।

मेगु नं छगू उदाहरण लुमंके - छुं दैं न्हापा
 हिन्दुस्तानं नेपानाप चाला च्वंगु लंपु तिना बिल ।
 सामान छोया महल । न्हापां छकः नेपालीत दुःख
 ताल । लिपा दुगुलि सन्तोष जूगुलि सुखपूर्वक जीवन
 हना च्वन । असन्तोषीपि शोखीनत जक दुःखी जुया
 च्वन । गरीब तेत गाक्कं दुःख भय् नं इपि सन्तुष्ट
 जुया सुखं भवाना च्वन घाय्छि ।

मेगु नं छगू उदाहरण कने - भिक्षु जीवने
 सन्तुष्ट जुइफुसा झन सुख दु । तर उपदेश बिया
 च्वंसां नं शोखीन जीवन हना च्वंपि भिक्षुपिके सन्तुष्ट
 भाव खने मदु । गुलि गुलि विदेशित व स्वदेशीत

(१८)

विदेशे विद्या अध्ययन यानावोपि भिक्षुपिके प्राप्त
जूगुलि सन्तुष्ट जुया चवनेगु बानि उस्त खने मदु ।
नेपालयागु हावा पानीस मिले जुया चवने मफु । खाना
मिले मजू, थाय् - बाय् व व्यवस्था मिले मजूगुलि
(शोखिन) भिक्षुपिके सन्तुष्ट भाव खने मदुगुलि सुख
मता । गांगामे भिक्षुपि टिके मजू ।

३) सीत्यैबले पुण्य कर्मि सुख ब्यू

याना तयागु पुण्य दुसा अथवा सी न्ह्यो
यानागु पुण्यं गाक्कं सुख ब्यू । प्राणं तोता वने त्यों
मेसित धर्मकर्म याय्गु ब थःह्यं न्हापा याना तयागु
भिगु ज्या छता बाहेक मेगुलि भरोसा बी मखु । सी
त्येका थःह्यं याना तयागु पाप कर्म नं लुमंसि वइ,
धर्मकर्म नं लुमंसि वइ । याना तयागु पाप कर्म लुमनी-
बले ग्याना वइ । धर्म कर्म याना तयागु लुमनी बले
मन दुक्क चवती, खवा यच्चुइ । उकिं मेपिन्त उपकार
जुइगु भिगु ज्या याना तय् फुसा भन्तिम इले सुख दे ।
मंखुगु याना तयागु लुमन कि पश्चाताप चाया चवने
माली ।

४) फुक्क दुःखं तापाका चवनेगु सुख

फुक्क दुःखं मुक्त जुया चवनेगु सुख बांलासां

प्राप्त याय् अःपु मजू । फुक्क दुःखं मुक्त जुइगु थाकुगु
हे खँ खः । थुकिया लागी आपालं दुर्गुण मदय्का
छोय् मानि । बुद्धं व्याख्यायाना तःगु कथं मिखां
बांलागु खनी बले मन याउंसे च्वनी, लोभ उत्पन्न
जुइबले उकी हे प्यपुना च्वनेगु मती वै । मिखां स्वे
ज्यू तर उकी हे आसक्त जुया चाकुइ भुजि प्यपुने थें
तासे जुया च्वने मज्यू । प्यपुना मच्चंसा, रसस्वाद कया
मच्चंसा सुख जुइ । मखुसा दुःख जुइ । अथे हे न्हाय्-
पनं शब्द न्यना, न्हासं सुगन्ध नतुना, म्हुतुं साःसाःगु
नया, शरीरं नाइसे च्वंगु थिया (स्पर्श याना) पल्के
मथूसा दुःख दै मखु, मखुसा ज्ञन ज्ञन दुःख दया वै ।
थ्व बुद्धया अनुभवया खँ खः । (शीत नं अनुभव
जुया च्वनीगु खँ खः ।) उकिं हे राजदरवार तोता
वयागु खः धका वसपोलं धया बिज्यागु खँ पालि
साहित्ये च्वया तःगु दु । थुपि मिखा, न्हाय्पं, ह्नाय्,
म्हुतु व शरीरयात सन्तोष याय्त अथवा पञ्चकाम
सम्पत्ति सुखया लागी मनूतसें दुःख कष्ट सिया च्वन ।
अपो मात्राय् सुख सीगु, विलाषिताय् भुले जूगुलि
न्हाक्व दुसां मगागुलि ज्ञन ज्ञन असन्तुष्ट जुया च्वन ।
लुं पाय् पाय् सुचुका हयगु, द्यो खुइगुली भुले जुया
दुःख भोग याय् मालीगु ज्या याना च्वन । उकिं पञ्च

इन्द्रिययात अपो मात्राय् सन्तुष्ट याय्गु शोखिन जीवन
तापाना च्बने फुसा गाक्कं सुख अनुभव जुइ फु । सुख
पूर्वक जीवन हने फे ।

भगवान् बुद्धं दुखं मुक्त जुइगु ज्याय् मेगु
निता खं कना बिज्यागु दु । थःत मेपिसं स्यंकुगु नं
लोमंका छोय्माः । अथे हे थःह्यं मेपिन्त उपकार
यानागु नं लोमंका छोयगु भि जुइ, सुख जुइ । थुपि
निता खं कटु सत्य खःसां क्षीसं व्यवहारे छेले अःपु मजु ।
थ्व खं च्बे च्बंह्ये सित नं सत्य धेगु अनुभव जू तर
करपिसं थःत स्यंकुगु जक हानं हानं लुमना वो ।
लोमनीबले सुख । लुमना तुं वं बले दुःख ताः । अथे
हे थःह्यं मेपिन्त याना तयागु उपकार लोमनी
बले सुख अनुभवजू, लुमन कि बेइमान धका बोबी
मास्ते वो । अले दुःख जू । धाय् अःपु याय् षाकु ।

उन्नतिया लॅपु

उन्नतिया लॅपु आपालं दुसां थन खुदं दुह्य
मचां न्यगु उन्नतिया लॅपु छु धंगुया लिसः भगवान्
बुद्धं बिया बिज्यागु खुपु लॅपु जक ब्याख्या याय् रयना
गु गु कि सकसितं ज्याय खेले दुगु जुया चवन ।

छन्हु छह्य उपासक या थः खुदं दुह्य काय्
मचा नाप पिने चाह्यु वन । आका झाकां व मचां
थः अबु याके न्यन - उन्नतिया लॅपु छु ?

अबुह्य अक मके जुल । लिसः छुं बी मफुत ।
अले मतीतल थ्व मचा नापं भगवान् बुद्ध याथाय्
वना मचां न्यंगु प्रश्न वस्पोलयाके न्यनेगु मतीतया
सरासर बुद्धयाथाय् वना बन्दना याना मचां
न्यंगु प्रश्न न्यन ।

तथागत बुद्धं धया बिज्यात-

आरोग्यमिच्छे परमं च लाभं,

सीलं च बुद्धानु मतं सुतं च

धम्मानुवत्ती च असीनता च,

अत्थस्सद्वारा पमुखा छलेते ।

अर्थात् उन्नति ज्वीगु लॅपु मुख्यगु खुपु दु-

(२२)

१) ल्वे मदंगु २) चाला बांलाका च्वनेगु ३) बुद्धि
दुपिनिगु अति न्यवेगु ४) शिक्षित जुइगु ५) धर्म
अनुसार आचरण याय्गु ६) अल्सी मजुइगु ।

- १) ल्वे मदय्का आरोग्य लाभ याना च्वनेत
तागतदंगु नसा चूलाय्माः,
- २) च्वनेगु थाय् बांलाय्माः,
- ३) ऋतु (मौसम) बांलागु थाय् जुइमाः,
- ४) विकःपिं व सरूवा ल्वे दपिं मनूत मदुषाय्
च्वनेमाः
- ५) विचार मिले जूपिं मनूत नाप च्वने दय्माः,
- ६) सुरक्षाया व्यवस्था जुइमाः,

थन ह्यफय्का च्वनेत सफागु लःया व्यवस्था
व सफाइ नं दय्मा । फोहर याना च्वने मज्यू । थल
बल लासा फांगा बरोबर निभाले पाना तय्माः ।
च्वनेगु थासे न्ह्याबले यचु पिचु याना तय्माः । लः
चाले याना त्वनेगु भिक्षु पित्त नियम अबले हे दय्का
तःगु दु । आः नं चाले याना लः त्वनेगु बानि जूसा
त्वचं बचे जुया च्वने फे । नय त्वनेगु पुसां तोपुया
तय्मागु खं २५०० दें ह्यापा हे बुद्धं घेबिज्यागु दु ।

हावा पानी (लःफय्) अनुसार चिकुं बचे

जुइमाः, तानोगुलि व फसं नं बचे जुइ फय्के माः ।
मौसमयात लोगु वसः व छेँ नं माः ।

विकःपिं, कचवं पिकया च्वनीपिं मनूत बाप
च्वनेमाली बले नं मानसिक ल्वे जुइयो । विचार मिले
मजूपिं नाप च्वने मालो बले गुबलेँ नं शान्ति दै मखु ।

उन्नतिया निगूगु लँपु खः आचरण बांलाका
सदाचारी जुइगु । शीलवान जुइगु अथे धयागु कर-
पिन्त दुःख मव्यूसे जीवन हना च्वनेगु ।

स्वंगूगु लँपु खः बुद्धिदुपिनिगु अर्ति न्यनेगु ।
थकालि पिन्त माने याय् सैगु नं उन्नति व शान्तिया
लँपु खः । विद्वान जुयार्थे शिक्षित व कोमुलि पह दुसा
अथे हे धर्म अनुसार आचरण बांलाःसा सकस्यो
विश्वास पात्र जुइ । अत्सि पह नं मदुसा नुगः वं
चक्कंसा उन्नति मजुइगु खँ हे मदु ।

भगवान् बुद्धया पाखें उन्नतिया खुपु लँपु न्यना
बो व काय् साप खुसी जुल । बुद्धयात वन्दना याना
लिहां वन ।

बुद्धया शिक्षाय् आत्मालोचना

शिक्षा धंगु मनूया जीवन शिक्षित व सुधार जुइत मदय्क मगागु अङ्ग खः । देश सुधार व शान्तिया लागि मनू शिक्षित व सुधार मजूसे मगागु खँ खः । करपिनिगु दोष जक खना च्वनीगु, करपिनिगु कुंजक खयना च्वनेगु छगू अशिक्षित पह खः । अथे हे थःगु दोष व गलति मखनीगु बांमलागु पह खः । शिक्षित पह मदुगुलि खः करपिनिगु दोष जक खंका आलोचना व लांछना याना जुइगु । भगवान् बुद्धं छक धैबिज्यागु दु — करपिसं छु याः मयाः स्वःजुइगु सिकं थःह्यं छु याना च्वना धयागु पाखे ध्यान तय् फुसा त्वापु ख्यापु आपा दे मखु ।

अथे धका न्ह्याह्मसिनं न्ह्यागु याःसां वास्ता हे मयासे सुं क च्वं च्वं धाःगु मखु । मां अबुं थः काय् ह्याय् पिसं मभिगु ज्या याना च्वंसा ब्वो बी माः । विद्यार्थीत मखुथे सना अनुशासन मदुगु लँपुइ वनाच्वन धाःसा गुरुपिसं न्वाय्माः । थः हितैषी पासापिसं बांमलागु ज्या याना च्वन धाःसा न्वाय्माः, आलोचना याय्माः । थुगु पत्ति हितचिन्तक जुया धाय्गु

(२५)

बांलागु खँ जुल । तर कुंख्यना करपिनि चरित्र हनन्
जुइगु कथं आलोचना याय्गु मिले मजू । थये याय्गु
शिक्षित पह मखु, सुधार जुइगु शिक्षा मखु ।

मेमेगु धर्म शास्त्रे खने मदुगु बुद्धया शिक्षाय्
छता खँ बांलागु दु, व छु धाःसा आत्मालोचना । अये
धयागु सुनां नं थःगु आलोचना याय् सात हे थःगु छुं
द्वनाच्चंगु दु सा धका बिचाः याना सोय्गु दुसा थःगु
भूल स्वीकार याना आत्मालोचना याय् फय्केमाः ।
थःगु भूल व गलित सुइकार यात धाःसा शान्ति स्था-
पना जुइ, ल्वापु तनावनी । गलित खंका क्षमा फोनेगु
नं वासः थें जागु शिक्षा खः । अहंकार दुह्येस्यां गलित
सुइकार याइमखु, क्षमा नं फोनि मखु ।

थ्व खँ थुइका काय्त बुद्धकालीन छगू उदाह-
रण न्ह्यथने । महाकाश्यप घेह्य बुद्धया प्रमुख शिष्यपि
मध्ये छह्य मुख्यह्य भिक्षु खः । वस्पोलया भिक्षुपि
निह्य शिष्यपि दु । इपि मध्ये छह्य मनं खना इले
बिले ज्या याय् सःह्य ज्ञानिह्य जुयाच्चन । मेह्य
अलिसह्य ज्या याय् मन मदुह्य जक मखु करपिसं याना-
तःगु ज्या थःह्य याना थें पह पिकाइह्य । ज्ञानिह्य
पासां धाःसां नं वं थःगु कुबानि सुधार मयाः । अले

अले भिह्येस्यां थः पासाया बांमलागु पह-चहया बारे
गुरु महाकाश्यप महास्थविर यात कना बिल ।

अले गुरुं अत्सिह्य, लुच्चाह्य भिक्षुयात सःता
न्वाना बिज्यात-आम छंगु पह ह्यासु वसःयात मलो ।
करपिसं यानातःगु ज्या थःह्यं याना धाय्गु बानि
हिसिमदु ।

अशिक्षितह्य भिक्षुं गुरुं न्वागुयात खःका
भिगु शिक्षा बिल धका थुइका आत्मालोचना मयासे
ज्ञान तंचाया बिहारे मितया विस्युं वन ।

थ्व घटनां सीदु थःगुरुं अथवा हितैषीं न्वाइ-
बले थःगु गलित सुइकार मयागुलि, आत्मालोचना
मयागुलि अशान्ति जुल । भूल खंका गलित सुइकार
यागु जूसा, क्षमाफोंगु जूसा शान्ति जुइगु ।

गौतम बुद्धं खक धैबिज्यागु दु - विरोध ब
आलोचना याइपिं मदुगु जूसा थः शायद बुद्ध हे जुइ
मखु खं । विरोध याइपिं मन्तकि मनू स्वेच्छाचारी
जुइ । मनोमानी याना हइ । तर आलोचना रचना-
त्मक जुइमाः, ठ्वंसात्मक जुइ मज्यू । बुद्धं धैबिज्यागु
दु विरोध यापिं दुगुलि न्ह्याबले थःसतर्क जुया च्वने

(२७)

माल । मन बःलात, अथे धयागु मनं धाःथें थःह्यं
मयाना । बरू थःह्यं मनयात बसे तयागुलि बुद्ध जुइ
फत । बोध जूह्य जुल । ज्ञान लाभ जुल ।

छन्ह भगवान् बुद्धं भिक्षुपि मुंका न्यना
बिज्यात - हे भिक्षुपि ! जिगु वचनं व शरीरं छुं
द्वंगु, छिमित मच्चिगु ज्या जूगु दु ला ? जिगु चरित्रया
बारे छिमि छुं असन्तोष ला मदु ला ?

अले वस्पोलया प्रमुख शिष्य सारिपुत्र महा-
स्थविरं धया बिज्यात - छल्पोलं बुद्धगयाया वंगल-
सिमा क्वे बुद्ध जुया बिज्याबलें निसें मन, वचन व
शरीर शंखथें यच्चुसे पिच्चुसे च्चवं, पवित्र व शुद्ध जू ।
छपिनिगु चरित्रया बारे छुं शंका मदु, छुं कुंखिने
थाय् मदु ।

बुद्ध थें जामेसिनं थःगु छुं द्वंगु दु ला धका
न्यना बिज्यागु थ्व चिकिचा धंगु शिक्षा मखु । थोया
संसारे अशान्ति जुयाच्च्वंगु आत्मालोचना याय्गु बानि
मदुगुलि खः । थःगु दोष मखं करपिगु दोष जक खं ।

गौतम बुद्धं भिक्षुपिन्त बाछि छक मुना थवं
थवे आपत्तिदेशना (आत्मालोचना) याय्माःगु नियम
दय्का बिज्यागु दु । तर व सिद्धान्त हे जक जुया

(२८)

ल्यना च्चव, व्यवहारे खने मन्त । उकिं शान्ति प्रेमि-
पिसं करपिनिगु आलोचना याय् न्ह्यो थःके नं व दुर्गुण
व भवगुण दोष दु मद्दु बारे छक विचाः याना आत्मा-
लोचना चाय्गु तस्सकं बांलाइ, भिनी, शान्ति वाताव-
रण दयाच्चनी ।

दान

समाजे म्वाना च्वनेया लागी धन सम्पत्ति मद्यक मगाः । उकिं बुद्धं व बुद्ध धर्मं धन कमाय याय् माःगुली जोर बियातल ।

बुद्धया शिक्षा कथं धन कमाय् याना थें व धन निव्व थलेमाः । छव्व थःत नय् त्वनेत छघलेत अथे घयागु थःगु जीविका याय्त व आधारभूत आवश्यकता (मद्यक मगागु वस्तु) पुरे याय्त छः ।

मेगु छव्व करपिन्त उपकारया लागी त्याग याय्त, मेकथं घाय् माल धाःसा दान याय्त छः । धन सदुपयोग याय्मागु बुद्धया शिक्षा छः । थथे स्वेबले नय् त्वनेत जक कमाय् याना मगाः धैगु खनेदु । थुगु बारे भगवान् बुद्धं अनाथपिण्डिक महाजन यात व व्याघ्रपद्य धैम्हेसित न्वखंक धैबिज्यागु दु—
ऐकेन भोगे भुञ्जेय्य द्विहि कम्मं पयोजये
चतुत्थंच निधापेय्य आपदासु भविस्सति ।

कमाय् यानागु धन प्यव्व थलेमाः । छव्व २५ प्रति शत थःत नय् त्वनेत, ५० प्रतिशत भाग थःगु इलमे लाय् तय्त अर्थात् ज्या याय्त २५ प्रति-

शत छद्मव आपत विपत परे जुइ बले व थःथिति
भाइ पासा पित्त नके त्वंकेत भले दान बीत । थुकिं
सी दु भचा अपो हे कमे याय् फय्केमाः । तर धन बा
ध्यबा अपो दत कि निता क्लेश दया वो ।

लोभ व नुगः स्याः पह (कंचूसी)

धने लोभ जुलकि मुंकेगु जक इच्छा जुइयो ।
खचं याय् मसया वनीगु जक मखु नुगः स्याः पह नं
दया वो । थःके ध्यबा यक्व दतकि थःकेति मेपिके
ध्यबा मदुसा ज्यू धैगु मतिकुरा पह, नुगः कय्कुं पह
दया वो । मेपित्त व धन मलाय्मा धैगु मती वैगु ।
नुगस्याः पह मदय्केत मचां निसें अभ्यास याय्माः ।

दान निथी दुः—

- १) पूजा दान (गौरब तथा बीगु)
- २) अनुकम्पा दान (दया तथा बीगु)

शीलाचरणं युक्त गुण धर्मं सम्पन्न भिक्षु संघ
आदि उत्तमपित्त छुं चीज वस्तु गौरब व श्रद्धां बीगु
पूजा दान खः

छुं गुणधर्म व आचारण बांमलापि गरीब व
फोगीतेत उपकार कथं बीगु अनुकम्पा व दया
दान खः ।

थुपि निता मध्ये धार्मिक दृष्टि व विचार कथं ह्यापांयागु पूजा दान च्चे लाः वं, उत्तमगु दान खः । भिक्षु संघं समाज सुधार जुइगु उपदेश बिया यः नं आचरण बांलाका गृह त्याग याना वोपि जुया वस्पोल पित्त ग्वहाली कथं, बुद्धशासनयात्त टेवा बी कथं गुण लुमंका त्यागचेतनां पूजा यानागु जूवनी । अथे हे दान कया च्वनार्थे भिक्षुपिसं ज्ञानगुणया शिक्षा प्रचार याय्माः बहुजन हित व सुखया खं कना मनु तय्गु चरित्र सुधार जुइगु ज्या याय्माः । दान बीपिसं नं कर्तव्य व धर्म भालपा दान व्यूसा, छुं आशा मयाःसा व दान ज्ञान उत्तम जुइ । व पूजा दान जुइ ।

अनुकम्पा दान धैगु सामाजिक कर्तव्य खः, सेवा धर्म खः । झीगु समाजे व्यवस्था मिलेमजुगुलि छुं कारणवश गरीबत दया च्वं । इमित उपकार व भरोसा बीगु समाजया कर्तव्य खः । ज्या याय् मफुपि व लजगा मदुपि अशरण पित्त दया तथा छुं भतिचा बीगु अनुकम्पा दान खः । गामे, शहरे गरीबत यक्वं दु, माखः ब्वने मखंपि, वसः पुनेगु मदुपि, नय् मखंपि आपालं दु । उकि थःजक याउंक नया, पुता म्वाना च्वनेगु मती तथा च्वनेगु मनुष्य धर्म मखु । छुं भचा अपो कमे याय् माःगु हे मदुपित्त उपकार याय्त, नके

स्वंके यायूत खः । ह्य मफुपिन्त वासः छुं भतिचा सां
 करूणा व दयातया उपकार यायूगु बांला । थुकथं यथा
 श्रद्धा व यथा शक्ति उपकार यायूगु सामाजिक कर्तव्य
 व धर्म खः । गरीबत उधार यायूगु अर्थे बुद्ध व बोधि
 सत्व पिसं दान पारमोता पुरे याना बिज्यागु खः ।
 उकिं दान बी माः धका घया तःगु खः । दान बीगु
 बानि बसे याना तःगु खः । थुकिं थःत नं धर्म लाइ,
 चित्त शुद्ध जुइ, त्याग चेतना बःलाना वइ ।

उपकार यायूगु धैगु धनं, ज्ञानं, श्रमदानं, बाह्य
 स्थान कथं (धर्मशाला, फल्चा आदि दयूका) ग्वहाली
 बी ज्यू । वैशाख पुन्ही बले अस्पताले वासः बिया नं,
 फलफुल, बिस्कुट इना बिया नं, उपकार यायू ज्यू ।
 ले" जूबले पर्व पर्व बले लः स्वंका नं, ले" जूपिन्त उप-
 कार जुइकथं मत छप्वा च्याका नं धर्म यायू ज्यू ।
 असः मस्यू पिन्त सः स्यू पिसं स्यने कने याना नं,
 दुपिसं गरीब बिद्यार्थी पिन्त सफु व कापि बिया नं
 दान धर्म यायू ज्यू ।

वनाच्चंपिन्त दान मेगु नं स्वथी दुः-

१) आमिस दान (तय त्वनेगु बिया बा नके
 स्वंकेयायूगु)

(३३)

२) अभय दान — (करपिन्त दुःख मदे कथं भयं मुक्त याना बीगु) रक्त दान, श्रमदान नं अभय दान खः ।

३) धर्म दान — सफू छापे याना, इना बीगु, बाखें कना ज्ञान प्रचार याय्गु । सःस्यूपिनि पाखें बाखें कंका धर्म प्रचार याय्गु, चरित्र सुधार जुइगु ज्या नं धर्मदान खः ।

मिथ्यादृष्टि व विवेक बुद्धि

थौं कन्हे शान्तिया चर्चा गाक्कं जुयाच्चंगु दु ।
तर अशान्ति जुया च्वंगु छाया ? छु जुया व छु कारणं
अशान्ति जुया च्वन, छु माःसा शान्ति जुइ धइगु पाखे
उस्त ध्यान तःगु खने मदु थें च्वं ।

अशान्तिया कारण यक्वं दु । उकी मध्ये मनू
तय्के सम्पकदृष्टि मदया वल । मिथ्या दृष्टि (मखुथे
थुइका काइगु) भापा जुया वल । विवेकबुद्धि नं
मदया वल । न्ह्यागु याना नं ध्यवा यक्व कमाय् याय्
धैगु जक ध्यान अपो जुया वल ।

मिथ्यादृष्टि शब्द अपो याना बौद्ध जगते व
बौद्ध पालि साहित्ये प्रचलित जू । ध्व हे अर्थ वोगु
अन्धविश्वास शब्द झीथाय् छघलाच्चंगु दु । पालि
साहित्य व्वनेबले देवी देवता पिन्त पूजा यानाः वर-
दान फोनेगु, बलिबिया धमंलाई धायगु, तंत्र मंत्र
भादिइ विश्वास याय्गु, म्वाना च्वंबले सद्व्यवहार
व माने मयासे सीधुंका श्राद्ध व धर्म कर्म याना तरे
याय्गु थें जाःगु कर्मकाण्ड यात बुद्ध धर्म कर्म कथं

(३५)

मिथ्या दृष्टि धाइ । तर थौं कन्हे थुगु मिथ्या दृष्टिया
खं कया वाद विवाद याय्गु छुं फाइदा दुथें मताः ।
थ्व समस्या समाधान याय् अःपु मजू । छाय् धाःसा
पुस्तां पुस्तां निसैं हिन्दू संस्कार मने ख्वं याना च्वने
धुं कुगु कर्म काण्ड हतपति तोते अ.पु मजू धैगु खं
गोह्य मछि बुद्धपि बिज्याय् धुंका नं कर्म काण्ड ल्यना
हे च्वंगु लि छलंङ्ग खने दु ।

थौं शीत माला च्वंगु शुद्धह्य मनू जुइगु खः ।
यदि देवी देवता माने मयाय्गु तर मनुखं मनूयात
क्वत्यला शोषण व दमन याय्गु ज्या याना च्वन
धाःसा व शुद्धह्य मनू जुइ मखु दानवया रूपे ह्यसीके
माः । बुद्धया उपदेश व शिक्षा अनुसार आचरण
बांलाकेमाः । करपिनिगु तुति जोना बस्वाय्गु, छेर्की
तय्गु बानि तोते माः ।

मिथ्यादृष्टिया शाब्दिक अर्थ ला मखुथे थुइका
काय्गु अथवा अःकथं थुइका भूम जुइकेगु, कचवं
पिकाय्गु, अशान्ति याय्गु खः । मेकथं धाय् माल
धाःसा समझदारी मदय्का म्वाः मदुगु शंका याना
स्वापु थया च्वनेगु मिथ्यादृष्टि ज्ञान हे ग्यानापु ।
सम्पक्दृष्टि मदुह्य न्ह्याह्य हे जूसां विद्वानह्य बौद्ध

जूसां इपि खालि ढोंगी जक खः अले धार्थे नं साम्प्र-
दायिक खः, पंगल नं खः ।

आः थन पाय्छिगु समझदारी व विवेकबुद्धि
मदुगुलि छेँ छेँ, त्वा त्वाले, देश देशया द्युइ त्वापु
व कलह जुया च्वंगु खः धइगु खँ थुइका बिइत छगू
निगू घटना न्ह्यथनेगु नं बांलाइताया ।

बंबइले छह्य शिखितह्य मनूया लजगा मदया
चवन । व छह्य साहुया छेँ नोकर च्वं वन । वया ज्या
बँपुइगु, सफा सुघर यायगु खः । ज्या बांला थें पह
चह नं बांला । छन्हु बँ पुना च्वंबले चिट्ठी छपु वेँ
कुतुं वनाच्वंगु कया व्वनाच्वंगु साहुं खन । अले साहुं
न्यन-

ए ! छ ला आखः नं सःथें च्वँ ?

वं लिसः बिल - भती भती सय्कातयागु दु ।
वं आखः नं बांलाक च्वया वयन, भाय नं बांलाः,
हिसाब नं बांलाक सः धइगु साहुं सिल । व शिखितह्य
नोकरं चिट्ठीया लिसः छपु नं हिसि दय्क च्वया
बिल । साहुया साप खुशी जुया वयात मुंशीया थासे
तया बिल । पुलांह्य मुंशीयात मेगु ज्याय् तया बिल ।
नोकरया दर्जा थाहाँ वन । मुंशीया दर्जा कुहाँ वन ।
अले पुलांह्य मुंशीं न्ह्यह्य मुंशीयात बेको मिखां स्वय्गु

याना हल । मतलब दृष्टि मिथ्या जुया बल । सम्यक संकल्प मन्त ।

न्हूह्य मुंशीया दर्जा थाहां वो बले वयाके अभि-
मान बृद्धि जुल । वं थः थःह्यं चायकल वयाके अहं-
कार दयावल धइगु । वं ह्लापां न्ह्यानावयागु लाकां व
भ्वायगु लं बाकसे दुने तया सुथे सुथे ह्ति ह्ति यजागु
बसः पुना वयाह्य धका लुमंका च्वनीगु । अबले क्वथाय्
खापा तिना तइगु । पुलांह्य मुंशीं चिवा काः जुइगु ।
वयागु छुं बांमलागु बानि दु ला धकाः । न्हूह्य मुंशीं
सुथे सुथे खापा तिना क्वथाय् बाकस चाय्का ध्यबा
ल्याखाना सुचुका च्वनीगु मती तया साहु यात चुक्लि
याः वन - न्हूह्य मुंशी सः स्यूह्य जूसां ताले मलाः ।
वं ध्यबा हिना मिना याःगु दु । भाः क्वथाय् ह्ति ह्ति
सुथे ध्यबा ल्याखाना च्वन । स्वः ज्ञासं नु धाल ।
साहुया नं मिथ्यादृष्टि दयावल । क्वथा चाय्कि धका
धाः वन ।

न्हूह्य मुंशीं खापा चाय्केवं वयागु बाकस
चाय्का सोबले ध्यबा मदु, भ्वायःगु लाकां व लं जक
दु । सुथे खापातिना छु यानागु धाःबले जूगु खँ फुकं
कन । अले साहुं थुइका काल पुलांह्य मुंशी मिथ्या-
दृष्टिह्य जक मखु विवेकबुद्धि नं मदुह्य, नुगः केकुं ह्य

खः । वं याना थः नं मिथ्यादृष्टि जुल । विवेकबुद्धि
नं मदुह्य जुल ।

भगवान् बुद्धं भिक्षुपिन्त न्वाना बिज्यात -
नजक नया छु ल्लि फुका च्वनागु ? हूँ, धर्मप्रचार याः
हूँ । छह्य भिक्षु तुरन्त बाखँ कं वनेमाल धका बना
ले फोना च्वंह्य छह्येसित धाल - ए, जि बाखँ कने
बांलाक न्यं ।

फोगिनं धाल - जि नय् पित्याना च्वन ।
बाखँ न्यनेगु इच्छा मदु । बाखनं जिगु नय् पिश्याःगु
लंकी मखु । व भिक्षुं ह्याः ह्या धाय्क लपु जोना
फोगियात बुद्धयाथाय् यंका धाल - भो भगवान् !
छपिसं बाखँ कंहुँ धाःगुलि जि थ्वयात बाखँ कना, थ्वं
न्यं हे मन्यं ।

करूणावानह्य बुद्धं फोगि याके न्यना बिज्यात-
छं छ्वाय् बाखँ मन्यनागु ?

फोगिन धाल - जि नय् पित्याना च्वंह्यस्यां
छु बाखँ न्यनी । अले वयात वसपोल बुद्धं प्वाः जाय्क
नका छोयाबिल ।

अले व भिक्षुं बुद्धयात धाल - छपिसं व
फोगियात छ्वाय् बाखँ मकनागु ?

वसपोल बुद्धया लिसः खः - बाखँ कने धुन ।

व भिक्षुं मथू । छायाःसा व भिक्षु याके
मिथ्यादृष्टि मतंनि । विवेकबुद्धि नं मदु ।

बर्माय् निह्य पासां भिक्षुपि निह्यं खुसी मोल्ह
वन । खुसी ल्यासेह्य मिसा छह्य चुइके हल । जित्तः
बचे या धका लाय् लाय् बुबुं हाल हल । छह्य भिक्षुं
लालकया वना व मय्जु यात पाछाया हल । मिसा
बचे जुल । पासाह्य भिक्षुं मथुल । वं गुरुया थाय्
वना धाः वन - गुरु ! ध्व भिक्षु मखुत, नियम
स्यन । ध्वं ल्यासेह्य मिसा छह्य चुइके हःह्येसित
पाछाया हल :

गुरुं धाल - वं सीत्यंम्हेसित म्वाका बिल ।
व भिक्षुया नियम मस्यं । छं थःगु शील बचे याय्त
मेपि सीसां ज्यूका मखुला ? छ मिथ्यादृष्टि तिनि ।
छंके विवेकबुद्धि नं मदु धका गुरुम्हेस्यां न्वात । गुरु-
म्हेसिके सम्पकदृष्टि व विवेकबुद्धि दुगुलि मिसा बचे
याःह्य भिक्षुया जीवन रक्षा जुल ।

ज्यापु छम्हेस्यां बुं वनावया स्वाहाने तःले
कू तया थाहां वन । मे बले कूतइगु थाय् मेगु हे जुया
च्वन । वया कन्हे खुनु कू काय् धकाः स्वःबले कू
मदु । वया स्वाहाने तःले कू तयागु लोमन । अबले
मनू छह्य वयाथाय् छैं वया वन । व ज्यापुं मतीतल

न्हाचः वोम्हेस्यां कू कया यंकल जुइ । व खुं खनि
 धका मनं विश्वास यात । व हे मनू छेँया न्ह्योनें वन ।
 बयाथाय् पाखे मस्वसे वन । कू थुवाया मिथ्यादृष्टि
 झन क्वातुल - वं हे कू काःगु खः । उकिं थुखेपाखे
 स्व हे मस्वसे वन । पक्कानं वं हे कू खुया यंकल ।

अबले हे छु ज्या दया स्वाहाने तःले वना
 चीका सोबले कू लुया वल । अले थःत थःम्हं इवादः
 धाल । स्वाहाने तःले थःम्हंतुं कू तयाः करपिन्त कू
 खुं पाःयाय् लात । व हे मनू हाकनं छेँया न्ह्योने
 बल । ख्वाः ख्वाः चूलात । व खुं मखु खनिका धका
 मती तल ।

च्वे च्वंगु घटनां धाः मिथ्यादृष्टि अर्थात्
 मखुथे थुइका काःगुलिं व बिवेकबुद्धि मदुगुलिं त्वापु,
 कलह व अशान्ति जुल । थुजोगु मिथ्यादृष्टि यात
 वां छोय् मफुतले शान्ति धका यक्को हाला च्वं,
 शान्ति झन झन तापाना वनी बाहेक सत्तिना
 बइमखु ।

सुचिलोम्ह राक्षस व बुद्धया खँल्हा बल्हा

छकः भगवान् बुद्ध गयाया लिककसं सुचिलोम
राक्षसया भवनया चुके टंकित मंच धंगु आसने फेतुना
विज्याना च्वन । अबले खरयक्ष (क्वाचुसे च्वंहा
राक्षस) व सुचिलोम (मुलु च्वकार्थे छाःगु सँ दुम्ह)
राक्षसत निम्ह पिनें दुहाँ वया बुद्धपाखे वना च्वन ।

अले क्वाचुसे च्वंगु सँ दुम्ह (खरयक्ष) लाखे
नं सुचिलोम लाखेयात धाल - ए थ्व ला भिक्षु छहा
बनि ।

सुचिलोम लाखे नं धाल - थ्व ला सकलिहा
मखु नकलिम्ह भिक्षुका ! घात्थे याम्ह भिक्षु ला भेष
बदले याना वोम्ह भिक्षु ला धका परीक्षा याना स्वे ।
नकलिम्ह खःसा जि खनेसातं ब्युस्युं वनी ।

यथे मती तया बुद्धया लिकक वना कुछुना
सोवन । अले भगवान् बुद्ध लिचिला विज्यात थी थें
ग्या पह पिक्कया ।

सुचिलोम लाखे नं न्यन - ए भिक्षु ! जि
खना ग्यालाकि छु ?

बुद्धं धैविज्यात - भाजु ! छ खना मग्गाः
तर छंगु म्ह घच्चापुसे च्वं, ववाचुसे च्वं । छंगु म्ह
ग्यानापुसे च्वं ।

सुचिलोमं धाल - ए भिक्षु छके प्रश्न न्यने,
लिसः चित्तबुद्धे जुडक मबिल धाःसा छंगु नुगः च् नं
लिकया वो अले तुति जोना खुसि उखे पारी थ्यंक वां
छोया वो ।

वसपोल बुद्धं धया विज्यात - थ्व संसारे
मनू निसें कया महाब्रह्मा तकं जित स्यंके फुपि सुं
मदु । छं छु याय् मन दु या ।

सुचिलोमं बुद्ध याके न्यन - ए भिक्षु राग
द्वेषया मूल हेतु छु ? छुकिं देवोगु ! भिगु ज्याय् मन
उस्त छाया् मवंगु ? मोज मज्जाय् जक मनूते मन
छाया् वना च्वंगु ? ह्य चि चि मिक ग्यापह छु जुया
देगु ?

बुद्धया लिसः- राग द्वेष थ्व हे शरीर व मनं
दयावंगु खः । हेतु व कारण थ्व हे शरीर खः । भिगु
ज्याय् मन मवनीगु नं मनं मखंगुलि, सम्यक संकल्प
मदुगुलि, मनया बसे वनीगुलि मोज याय्गुली जक
मन वंगु नं थ्व हे मन बसे तय् मफया खः । ग्यापह
नं थ्व हे मन कमजोर जूगुलि खः । मन अशुद्ध

जूगुलि खः । सम्पकदृष्टि व सम्यक संकल्प मदुगुलि
थुपि फुकं जुइगु खः ।

थुलि खँ न्यना सुचिलोम खुशी जुल । सक-
लिह्य हे भिक्षु जुयाच्चन खनि । छपि सु गनं बिज्या-
नाह्य ? जि बुद्ध खः छ हे नाप लाय् धका वयाह्य
खः ।

सुचिलोम राक्षस बुद्धया नां न्यने सात हे
थारा न्हल । अहो छपि बुद्ध धका मस्यू । जि जीवन
भर तकं छपिनि शरणे वया । राक्षसया मन बदले
जुल ।

Dhamma.Digital

दीर्घायु जुइमा

जन्मदि बले सकस्यां छुं नं छुं दानबीगु,
भाइपासा पिन्त नके त्वंके याना आशीर्वाद काय्गु
चलन दु । जन्म दि माने याइ मेसित मेपिसं जय
जुइमा, दीर्घायु जुइमा घका आशीर्वाद बिइगु नं चलन
दु । आयु ताहाक जुइगु, जीवन सुखमय जुइगु आशां
न्हापा न्हापां निसें धीबजि दान बीगु चलन दु ।

बौद्ध देखे भिक्षु पिन्त दान याना आशीर्वाद
काय्गु चलन हे जुल । दान काय् धुंका भिक्षु पिसं
आशीर्वादिया रूपे ब्वनीगु श्लोक (गाथा) छपु दु —
अभिवादन सिलिस्स निच्चं वद्धापचायिनो
चत्तारो धम्मा वड्ढान्त आयु वण्णो सुखं बलं ।

अर्थ — नित्य कथं थः स्वया गुण धर्म दुपिन्त
आदर गौरव तथा वन्दनामान याय्गु बानि दुम्हेस्या
आयु ताहाक जुइ, रूप बांसाइ, सुख दै, बल दै ।

गुलि श्रद्धावानपिनि दान बीगु, नके त्वंके
याइगु हे दीर्घायु जुइगु, आशीर्वाद काय्गु आशां खः ।
भोजन दान बी बले भिक्षु पिसं न्यनीः — छु निमित्त
कया थौं थव भोजन दान बियागु ?

गुलिसिनं लिसः बी बुद्धि (जन्मजुगु दि)
 जुया दान बियागु । गुलिसिनं घाइ - ह्य जक मफे
 च्वन, ल्वेक्वलना याउंक म्वाना च्वने दय्मा घका
 इत्यादि कथं । छह्य चय्दं दुह्य बुरा छम्हेस्यां ह्ति ह्ति
 थयार्थे छुं नं छुं शेरमरि छपासां, माल्पा छपा सां
 दान बिया दीर्घायु व निरोगी जुइमा धैगु सुवा
 (भाशीर्वाद) फोना च्वनी भिक्षुपिसं भाशीर्वाद बीगु
 लगे जू घयाच्वनी । थ्व छगू मनोवैज्ञानिक साधन
 खः । शुद्धमनं बीगु भाशीर्वाद न्ह्याह्यसिनं व्यूसां लगे
 जुइफु ।

बौद्ध साहित्य (सफूत) स्वया यंके बले
 दीर्घायु जुइगु उपायत तःता मछ्छि दु धैगु खने दु । सी
 त्यंपिन्त बचे याना बीगु, पंजले कुनातःपि झंग पछित
 तोत्ता बीगु, हिंसा कर्म मयाय्गु, भ्रद्धातया नुगः
 चक्कंका बुद्ध वन्दना याय्गु, स्वांमां व सिमा पीगु,
 बुद्धमूर्ति चेत्य दुथाय् सफा सुघर सफा याय्गु आदि नं
 भायु ताहाक जुइगु उपाय खः ।

परित्राण पाठ न्यने बले नं ल्वे क्वलना वं ।
 परित्राण पाठ न्यने बले पाप मती मवो । मन याउंसे
 च्वं । पाठ याइपिनि मैत्री भाव दया च्वं । विशेष
 परित्राण धयागु भगवान् बुद्धया मैत्री, करुणा व सस्य

क्रियाया महिमा खः । न्यनीपिनि नं श्रद्धा, विश्वास व
मने मभिगु कल्पना मवोगुलि त्वे कोलना वं उकि
दीर्घायु जू धाय्छि ।

करपिन्त उपकार जुडगु ज्यां नं दीर्घायु जू ।
उदाहरणया लागी छगू घटना बाखँ न्ह्यथने ।

छथाय् मां बी व कापमचा छहा दु । याकः
काय् जुया मचा अट्टेरि । मां अबुया खँ मन्यं व धंथे
मदु । अले मां अबुं व मचायात छगू गुरुकुल स्कूले
(बोडिङ्गे) भर्ना याय् यंकल ।

व गुरुकुलया गुरूं मचातय्गु खा स्वया
सोके फु हँ सु मचा आख बवनीहा, जानिजुडहा, गुलि
म्वाइहा । छन्हु विद्यार्थी पिनिगु खा स्वया बिचाः
यात — व मचाया कर्म फुना आयु पतिहाकहा जुया
चवन । न्हेन्हुइ अपो म्वाइ मखुत । आः थ्व मचायात
छेँ छोया ब्यूसा जिगु स्कूलया इज्जत वनी मखु । व
मचा छेँ वना सी । थन स्कूले सित कि बांलाइ मखु ।

थथे मती तया मचा यात सःता घाल — छिमि
मां-अबुं छन्त छेँ छोया हि धका चिट्टी चवया हल ।
छ याकनं छेँ हँ ।

गुरुम्हेस्यां मचायात लँ खचं नं बिया छोया
बिल ।

मचा सरासर वना चवन । व मचाया छे
तापाः । जंगल जंगलं वनेमाः । जंगले छह्य ऋषि या
सिमां कुतुं वोगु पम्हुया च्वंगु स्यंगु फल मुंका कया
च्वंगु व मचां खन । सिमाय् बां बां लागु फल सया
च्वंगु नं खन । अले ऋषियाके न्यन-

भो महात्माजु ! सिमाय बां बांलागु फल द्यक्
नं छाय् वे च्वंगु स्यंगु फल मुंका चवनागु ?

ऋषिं धाल - जि मेपिसं व्युगु जक काइह्य ।

मचां न्यन - जि सिमाय् च्वंगु खाना व्युसा
काय्ला ? ऋषिं ज्यू धाय्वं मचां दालचा छगः जोना
सिमाय् याहां वना बां बां लागु पाके जूगु फल खाना
ऋषियात दान बी थें बिल ।

ऋषिं मचा यात जय जुइमा, दीर्घायु जुइमा
धका आशीर्वाद बिल ।

मचा सरासर वना चवन । छथाय् पुखु छगू
लः सुना च्वंगु खन । उकी न्याचात फयाता फयाता
सना सी थे च्वं चवन । व मचां व न्याचात कया मेगु
लः दुगु पुखुली तोता बिल । न्याचात बचे जुल ।
न्याचात लखे प्याखें हुला च्वंगु खना व मचाया नं
लय ताः बल ।

मचा छे पाखे स्वया सरासर वना चवन ।

छथाय खुसी पैया ता छपु चना च्वंगु खन । वं मती
तल - थुपि पं चना च्वंगु नं न्हूगु पं तया हिला बी
दुसा ज्यू । व उखें थुखें जंगले पं माला हया चना
च्वंगु लिकया न्हूगु पं तया वन ।

छेँ पिने वया मां बोपि च्वं च्वन । मचा खने
सात हे ब्वो बिल - ए लुच्चा छाया स्कूलं बिस्सुं
वयागु ?

मचां धाल - जि ला लुच्चा ? जित छाया
बा धका चिट्ठी च्वया हयागु ?

मां - बो पिसं धाल - सुनां चिट्ठी च्वया हल
धाःगु ?

मचां लिसः बिल - गुरूं धागु । मखुसा जि
लिहाँ वने रयल ।

मां म्हेस्यां मचाया खुवा स्वया माया वना धाल
बाउ ! छ गथे गंसि जूगु । उकिं गुरूं छोया हःगु जुइ
का ! म्वाल का ! निन्हु प्यन्हु च्वना नया ह्वंल्का हुं ।

मचा छेँ च्वना च्वं जोछिया ज्ञानि जुया छेँ
याय् मागु ज्या नं मनं खना याना बिल । मां-अबुया
सेवा नं यात । गाक्कं मचा ज्ञानिजूगु खना मां बो पि
नं साप लय्ता वल । दोर्घायु जुइमा धका मां अबुं

नं आशीर्वाद बिल । न्हेन्हं सी माह्य मचा लच्छि दतं
नं मसी ।

लच्छि लिपा मां अबु याके विद्या कया गुरु-
कुले बन । गुरुमेस्या पिने सिमाक्वे मचात मुंका
आखः व्वंका च्वन । तापाकं निसें व मचा वया च्वंगु
खना भक मके जुल । गुरुम्हेस्यां विद्या यात — सी
धुं कुह्य मचा गथे बोगु ? भूत जुया बोगु ला मखु ?
न्हिनै भूत वै हे मखु । जिगु शास्त्र कथं न्हेनु दुबले
सीमाह्य मचा । जिगु शास्त्र ला झुटा जुइ मडु । ध्व
मचां छु धर्मं कर्म यात जुइ । उकिं बचे जुल । व
मचा सरासर वया गुरुयात वन्दना याना फेतुत ।

गुरुं न्यन — छं छु धर्मं याना वया हां ?

मचां लिसः बिल — जि छुं नं धर्मं कर्म याना
वयागु मडु गुरु !

गुरुह्य लाटा जुल । ह्वानं न्यन छं पक्का नं
धर्मं कर्म याना बोगु दु । धर्मं कर्म याना नं मयाना
घाय्गु ला ? पाप याःसा का मछाले माः

मचां धाःसा धर्मं कर्म याना धका धा हे
मघाः ।

अले गुरु मेस्यां धाल — छं बनं वंसे निसें छु
छु याना गन गन बना फुकं छक धा ।

व मचां फुकं खं कन ।

अले गुरुं घाल - छं यक्व धर्म याना वल ।
 छं ले फल खाना ऋषियात बिल, ऋषि व्यगु आशी-
 बाद छन्त लगे जुल । न्याचात पुखुली तोता बिल-
 पं चना च्वंगु यात न्हू याना बिल । थुपि फुकं धर्म ।
 दकसिबे तः धंगु धर्म ला मां अबुया सेवा याना वल ।
 मां अबुं नं आशीर्वाद बिल । आशीर्वाद लगे जुल ।

जिगु शास्त्र कथं छ न्हेनु जक म्वाइह्य कर्म
 फुइ धुं कुहा । धर्म कर्म याः गुलि कर्म थपे जुल ।

मचां घाल - जि ला स्वां धुं धुपाय् तथा
 जाकि पुज्याय्गु जक धर्म धका च्वनागु । थज्योगु
 सेवा भाव नं भिगु धर्म धका मस्यु । थुगु घटनां सी दु
 करपिन्त उपकार जुइगु ज्यां नं आयु ताहाक जू ।

Dhamma.Digital

